

A strategic starting point for the elimination of violence against women: Intimate partner violence

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti

Şeref Uluocak¹
Gökhan Gökulu²
Olgun Bilir³

Abstract

The study aims to examine the phenomenon of violence against women through intimate partner violence. The studies on violence against women in Turkey have generally examined domestic violence perpetrated by husbands against married women and have discussed about its results. Intimate partner violence as distinct from domestic violence includes not only violence experienced by married women but also violence experienced by single and divorced women. So that both husbands and other intimate partners in women's private lives such as boyfriends, ex-boyfriends, or ex-husbands etc., becomes the perpetrators of violence against women. In this context, it can be seen that a perspective based on intimate partner violence has a more comprehensive ground for the studies on violence against women. Therefore, the concept of intimate partner violence offers a

Özet

Çalışma kadına yönelik şiddet olgusunu yakın partner şiddeti üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de kadına yönelik şiddet çalışmaları genellikle eş şiddeti üzerinden gerçekleştirilmekte ve şiddetin boyutlarını bu yaklaşım üzerinden değerlendirmektedir. Yakın partner şiddeti aile içi şiddet olgusundan farklı olarak sadece evlilikte kadına yönelik şiddet olgusunu değil bekar ya da boşanmış kadınların duygusal ilişki içerisinde oldukları ya da önceki ilişkilerinde yaşadıkları şiddet olgusunu içermektedir. Bu anlamda yakın partner şiddeti olguyu daha kapsamlı bir boyutta ele alarak şiddetin hangi bağlamlarda ortaya çıktığını ortaya koymaktadır.

Çalışma yakın partner şiddetinin Çanakkale ilinde toplum merkezlerine başvuran daha önce bir problem yaşadığına dair her hangi bir bildirimde bulunmamış 400 kadın katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma kadına

¹ Associate Professor Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Arts and Sciences, Sociology, uluocaks@gmail.com

² Assistant Professor Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Arts and Sciences, Sociology, gokhangokulu@hotmail.com

³ Research Asisstant, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Arts and Sciences, Sociology, olgunbilir@gmail.com

greater potential for revealing contextual background of violence against women, than the concept of domestic violence. In this study, intimate partner violence is examined within the frame of reference of ecological model, namely both micro and macro social contexts are taken into account.

This study examines intimate partner violence with 400 voluntary female participants who applied to community centers in the city center of Çanakkale. These women have never reported intimate partner violence before. The study measures the perpetration level of the intimate partner violence through physical, economic, verbal-psychological and sexual violence types. This study uses a logistic regression model in order to determine the socio-economic and socio-cognitive parameters that affect the risk factors of intimate partner violence. As a result of the regression analysis, several significant risk factors have been determined in relation to intimate partner violence, which are as follows: woman's education level below high school (OR= 2,80 95% CI: 0,151-0,851), being subject to violence perpetrated by a close relative (OR= 1,29 95% CI: 0,030-0,195), intervention to the dressing style (OR= 3,59 95% CI: 0,116-0,662), humiliation of womanhood (OR= 6,28 95% CI: 0,058-0,439), and humiliating or criticizing a person's sexuality (OR= 10,20 95% CI: 0,012-0,830).

Keywords: Violence; violence against women; ecological model of intimate partner violence; logistic regression analysis; Turkey

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Şiddet insanlık tarihi kadar eski ve birçok farklı boyutları bulunan içeriği ve anlamı zamana ve sosyo-kültürel yapıya göre değişiklik gösterebilen karmaşık bir olgudur (Kocacık 2001:1). Şiddet kavramı dilimize Arapçadan girmiş bir kavram olarak “peklik”, sertlik”, “sıklık” anlamları içermektedir. Anlamı bu haliyle İngilizce ve Almanca’daki karşılıklarından bazı farklılıklarla ayrılmaktadır. Kavramın kısa bir etimolojik incelemesine değinen Dursun (2011: 3-4)’a göre

yönelik yakın partner şiddeti olgusunu fiziksel, ekonomik, sözel- psikolojik ve cinsel şiddet türleri üzerinden incelemektedir. Çalışma ayrıca yakın partner şiddetinde risk faktörlerini içeren sosyo-ekonomik ve sosyo-bilişsel değişkenleri saptamak amacıyla lojistik regresyon modeli uygulamıştır. Yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda eğitim düzeyinin lise altında olması (OR= 2,80 95% CI: 0,151-0,851) yakın akraba şiddetine maruz kalma durumu (OR= 1,29 95% CI: 0,030-0,195) Kadının giyim tarzına müdahale edilmesi (OR= 3,59 95% CI: 0,116-0,662). Kadınlığının aşağılandığı duygusunu yaşama (OR= 6,28 95% CI: 0,058-0,439) ve son olarak cinsel açıdan özgüven kıran davranışlara maruz kalmak (OR= 10,20 95% CI: 0,012-0,830) kadına yönelik yakın partner şiddetini etkileyen değişkenler olarak ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet; kadına yönelik şiddet; yakın partner şiddetine ilişkin ekolojik model; lojistik regresyon analizi; Türkiye

kavram Yunan-Latin-İngiliz⁴ dil kökeninde sözcüğün, “kuvvet” ve “güç” gibi hemen her dildeki anlamının yanısıra, “çiğneme, ihlal etme, bozma” gibi bir anlamı ile de karşılaşmaktadır.

“Kuvvet”in üç farklı kavranışını John Dewey, güç (power) ya da enerji, zorlayıcı kuvvet (coercive force) ve şiddet (violence) olarak ayırtmaktadır. Güç ya da enerji, hedefleri gerçekleştirme ve yapmadaki kapasite, yapabilme gücü iken **şiddet**, yanlış kullanımlı kuvvet güç ya da enerji uygulanması biçimi olarak nitelendirilmektedir. Bu anlamda Dewey’e göre şiddet tanımının enerji ya da gücün negatif ve pozitif kullanımından yola çıkılarak yapıldığı görülmektedir. Enerjinin negatif kullanımı şiddet olarak tanımlanmışken, pozitif kullanımı şiddet içermemektedir (Dursun 2011: 5).

Paul Wolff, kuvveti ahlaki bakımdan nötr bir kavram olarak ele alırken, şiddetin ahlaki bir nitelik içerdiğini düşünmektedir. Bu noktada şiddet bedene kuvvet uygulanması ile sınırlı bir kavramsallaştırma olarak düşünülmemesi gereken bir çerçeveye kavuşturulmuş olmaktadır. Şiddet kavramının bu ahlaksal içeriğine ek olarak “şiddet eyleminde” eylem mağdurunun, ister kişi hakları isterse insan hakları ya da “kurallar” açısından olsun, “haklarının ihlal edilmesi” durumu söz konusudur ki bu durumda şiddet kavramının “ihlal anlamı”nın alanına geçilmiş olmaktadır (Dursun 2011: 7).

Şiddetin ihlal içeren anlamı, ister hak, isterse sınır ya da kural ihlali olarak tanımlansın, Hegelci anlamda (Dursun 2011: 11), fail tarafından mağdurun haklarının ihlal edildiğinin kabul edilmediği, tanınmadığı, bir başka deyişle de “olumsuzlandığı” anlamına gelmektedir.

Şiddetin “ihlal” boyutu, sosyo-kültürel değerler sisteminin içerdiği normlara ve kurallara göre meşru görülen “zararlı geleneksel pratikler” ile toplumsal alanda “görünürlük kazanmaya başlamış” insan ya da kişi hakları arasındaki uzlaşmazlığın belirginlik kazandığı durumlarda oldukça problematik bir boyut kazanmaktadır.

2. Toplumsal Açıdan Şiddet Kavramsallaştırması

Sosyo-kültürel bir sorun alanı olarak kendini çok farklı biçimlerde gösteren şiddet olgusu insanlık tarihinin ortaya çıkışından itibaren var olduğu düşünülebilir, insan toplumlarının “insan hakları

⁴ Yunanca (**bia**: kuvvet, güç, zor, iktidar; kısıtlamak, zorlamak, sınırlamak, baskılamak); Latince ikili bir anlama sahiptir (**violentus**; cebri, kuvvetli, hiddetli, zorlu sert, taşkın, **bir şeyin yapılma tarzını vurgular/ violare**; incitmek, zarar vermek, bozmak, lekelemek, tecavüz etmek, zorlamak, çiğnemek, ihlal etmek, **yapılan şeyi vurgular**); İngilizce (**violence**; kuvvet fiilini ve ihlal etmeyi içeren iki temel anlama sahiptir); Almanca (**gewalt**: **potestas** ve **violentia** olmak üzere ikili bir anlama sahiptir, civarındaki sözcükler, güç, kuvvet, sınırlamak, çatışmak, zorlamak, tehdittir/gewalt ayrıca walten sözcüğü ile eşanlamlıdır ve hukuk kuran şiddet anlamına gelmektedir) (Dursun 2011 3-4’ten alınmıştır)

çerçevesinde” gösterdikleri gelişim aşamalarına bağlı olarak içeriği yeniden tanımlanan, tarihsel-kültürel-sosyal bakımdan yeniden ve yeniden inşa edilen bir kavramsallaştırma biçimi olarak dikkat çekmektedir. Siyasal, kültürel, ekonomik, politik ve sosyo-bilişsel anlam kodları açısından “farklı biçimlerde “meşrulaştırılan ve normalleştirilen”, şiddet içeren davranış örüntülerinin, deşifre edilmesi bu noktada önem kazanmaktadır.

Şiddet olgusunun ortaya çıktığı etkileşim kalıbındaki “maruz kalma” ve “maruz bırakma” süreçlerinin tarafları olan mağdurların ve failerin içinde yer aldıkları sosyo-kültürel bağlamın göz önünde bulundurulması bu noktada önem taşımaktadır (Kocacık 2001:1). Şiddetin toplumsal-bilinçdışı alanda meşrulaştırılmasına imkan tanıyan değerler sistemi üzerinden oluşturmuş olduğu, kadınlar kadar erkekler için de çeşitli biçimlerde belirli türden “şiddet içeren pratiklerin”, şiddet olarak tanımlanmasının önüne geçen, ***şiddet kültürünü kurumsallaştırmış sosyo-kültürel yapılarda***, Güleç ve diğerleri (2012:112)’in belirtmiş oldukları gibi, sosyo-kültürel gerçeklik alanında çeşitli şiddet türlerine maruz kalmış bireylerin yaşamlarının sonraki dönemlerinde benzer ya da farklı şiddet türlerinin uygulayıcısı konumuna geçtikleri, bir ***“kısır döngü”***den bahsetmek anlamlı hale gelmektedir.

Şiddetin meşrulaştırılmasında ve üretiminde etkili olduğu düşünülen sosyo-kültürel yapı unsurlarının ortaya çıkarılması bu noktada, etkin hukuki ve yönetsel düzenlemelerin varlığını gerekli kıldığı kadar, normalleştirilmiş/içselleştirilmiş bir takım pratiklerin dönüştürülmesini gerektiren bir toplumsal bilinçlenme projesini gerekli kılıyor görünmektedir.

Literatürde çok boyutlu bir olgu olarak şiddet olgusuna ilişkin birçok tanımlama girişimi yer almaktadır. Kavramın bu tanımlama girişimlerinde, Schinkel (2010:4)’e göre göze çarpan ve bir yöntem olarak ***“akışkanlıkla”***(liquidation) tarafından aşılmasını gerekli olduğunu düşünülen temel bir takım antinomi (ikili karşıtlık) yer almaktadır:

Tablo 1. Şiddet Kavramsallaştırmasına İlişkin Antinomiler

Şiddetin Antinomileri	
• Şiddet sosyal düzeni bozar	• Şiddet sosyal düzeni sağlar
• Şiddet bir sosyal problemdir	• Şiddet sosyal problemlerin standartlaştırılmış bir çözüm yoludur
• Şiddet toplumsallığın tamamen yıkıcı bir formudur	• Şiddet insanları biraya getiren olumlu bir toplumsallık formudur
• Şiddet, olumsuzluk yaratmanın yollarından biridir	• Şiddet olumsuzluğun kaynağı ve önemli bir formudur
• Şiddet normun ihlalidir	• Şiddet normların güçlendirilmesinin yoludur
• Şiddet görünür bir durumdur	• Şiddet gizli işleyen bir süreçtir
• Devlet şiddeti, gayri meşru şiddet biçimlerine yönelik bir reaksiyondur	• Devletin şiddeti meşru ve meşru olmayan şiddet biçimleri arasındaki ayrımın sağlanmasında halihazırda aktif olarak var olan bir şiddet biçimidir.
• Şiddet, dışsal referanslar içinde anlam kazanan sosyal bir süreçtir	• Şiddet bir eylem biçimi olarak salt kendi referansı içinde karakterize edilebilecek sosyal bir süreçtir
• Şiddet itici bir süreçtir	• Şiddet çekici biraraya getirici bir süreçtir.
• Şiddet sona erdirici bir süreçtir	• Şiddetin kendisi bir sonudur.
Schinkel(2010:15)	

Şiddetin akışkanlığına ilişkin bir perspektif, şiddeti bir bütün olarak kapsayıcı ve tüketici bir biçimde tanımlama ve kurumsallaştırma iddiasındaki perspektiflerin eleştirisini gerektirmektedir (Schinkel 2010:4).

Şiddet olgusu “kanunlara uymama, kişilere zarar vermek, hakaret etmek, onurunu kırmak, sükûnet ve huzura son vermek; birinin hakkını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, canını acıtmak için zor kullanmak; yıkıcı aşırı davranışlarda bulunmak, aşırı derecede öfke ifade etmek biçimlerinde kendini gösteren davranışlar” olarak tanımlanmaktadır. (Erten ve Ardalı 1996:143). Dünya Sağlık Örgütü ise şiddet olgusunu “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya fiili bir biçimde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm veya psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” şeklinde tanımlamaktadır (Arın 1996’dan aktaran Güler ve diğerleri 2005).

Bu noktada yapılan tanımlarda Schinkel (2010:191)’in de belirtmiş olduğu gibi, şiddet gibi akışkanlığı içinde ele alınması gereken bir fenomenin analiz edilebilmesinde kısıtlayıcı olmayan ancak şiddetin üretilmesi ve yeniden üretilmesinde referans noktaları olarak ele alınabilecek ve kavramsal açıdan açıklık getirecek ve fail ve mağdurlar açısından şiddet fenomeninin her üç farklı toplumsal boyut içinde yer alabildiği, üç temel hipotetik formun varlığı dikkat çekmektedir: *kişisel (kişilerin gerçekleştirdiği ve maruz kaldıkları), devlet (devletin gerçekleştirdiği ve maruz kaldığı) ve yapısal (toplumsal yapıdan kaynaklanan ve yapıya karşı) boyutlar.*

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2004 yılı verilerine (WHO 2010) göre, yaralanma ve şiddet sonucu yaşamını yitiren erkeklerin oranı kadınlara göre iki kat daha fazla görünmektedir. Erkekler için yaralanma sonucu yaşamın yitirilmesinde etkili olan üç temel etken, **trafik yaralanmaları, intihar ve cinayete kurban gitme** (savaş dışı) iken kadınlarda **trafik kazaları, intihar ve ateşe bağlı yanma olayları** olarak göze çarpmaktadır. Ateşe bağlı yanma olayları hariç tutulacak olursa, her yaralanma tipine bağlı ölüm oranlarında erkeklerin oranının kadınlara göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte **bazı yaralanma tiplerinin özellikle kadınlar açısından oransal yüksekliğine** dikkat çekilmesi önem taşımaktadır. Çocuk istismarı oranları, erkek çocuklara göre, kız çocuklarında daha yüksek bir orana sahipken, benzer bir biçimde **yakın duygusal ilişkilerde partnerlerden görülen şiddete ve cinsel şiddete** belirgin bir biçimde kadınların daha fazla maruz kaldıkları gözlemlenmektedir (WHO 2010:11).

Şiddet olgusunun objektif ölçütler çerçevesinde operasyonel kılınarak ortaya koyulabilmesi kendi içinde önemli bir sorun alanı teşkil etmektedir. Bu çerçevede içinde şiddet türlerinin operasyonelleştirilip somutlaştırılabilmesi noktasında, dar ve geniş anlamda olmak üzere şiddet olgusuna yönelik farklı kavramsallaştırma eğilimleri olduğu dikkat çekmektedir.

Şiddetin ilk ve en kolay göze çarpan formu olarak fiziksel şiddet, ilk bakışta akıllara gelen bir şiddet biçimi olarak dikkat çekmektedir. Bu durumun nedeni fiziksel şiddet eyleminin bireyler üzerindeki yarattığı zararların ve mağduriyetlerin daha kolay fark edilmesi ve bu şiddet eyleminin yarattığı zararlarının diğer şiddet türlerine göre daha nesnel bir biçimde değerlendirilmesine olanak tanıyor olmasıdır.

Ünsal (1996:32) fiziksel şiddetin boyutlarını şu şekilde açıklamaktadır; “fiziksel şiddet, insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen, sert ve acı verici bir edimdir. Mala, cana, sağlığa, bedensel bütünlüğe, birey özgürlüğüne karşı bir tehdit oluşturması söz konusudur. Burada da yaralama, ırza tecavüz, yağma, adam kaçırma gibi başkasına yönelmeler olabildiği gibi, intihar girişimleri biçiminde bireyin kendine yönelik eylemleri de söz konusudur”

Şiddet kelime anlamı ve bireylerde yarattığı çağrışım itibarıyla, ilk bakışta maddi ve fiziki zarar verici eylemleri kapsayan bir anlama sahip gibi gözükse de günümüzde şiddet kelimesi sadece dar anlamda kullanılmamaktadır. Bu anlamda bireylere zarar veren psikolojik ve sözel eylemlerde şiddet tanımının içine girmektedir. “Çağdaş toplumlarda sadece fiziksel zararların değil, psikolojik ve manevi tahribatların da cezalandırılması yönündeki eğilim; şiddeti geniş anlamda ele almanın gerekliliğinin bir göstergesidir.” (Gökulu 2005:8).

Şiddet olgusu, sosyo-kültürel-ekonomik-politik ve sosyo-bilişsel toplumsal yapı örüntüleri içerisinde, meşrulaşmış, normalleşmiş ve olağanlaşmış sosyo-kültürel pratikler ve bu pratiklere yüklenen sosyo-kültürel anlamlar matrisi içerisinde, “şiddet” biçimi olarak tanımlanmamış ve deşifre edilmemiş olarak, **toplumsal bilinç-dışı alanında** varlığını sürdürebilmektedir.

Kadına yönelik şiddet olgusu çerçevesinde, Blachfield, Margesson ve Seelke (2009: 11)'nin söz konusu edilen toplumsal bilinç-dışı alanın varlığına ilişkin bir kavramsallaştırma biçimi olarak okunabileceğimizi düşündüğümüz **“Zararlı Geleneksel Pratikler”**(*Harmful Traditional Practices*) kavramsallaştırması bu konuda fikir bir nitelik taşımaktadır.

Kadınlara yönelik olarak şiddet içeren, “zarar verici geleneksel pratikler” açısından en önemli noktalardan biri, şiddetin söz konusu toplum için görünür kılınmamış bazı türleri olarak, erkekler kadar kadınlar tarafından da geleneksel kadın-erkek ilişkilerinin bir parçası olarak ve erkeğe karşı itaatsizliğin meşru bir “cezalandırma biçimi” hatta “çözüm yolu” olarak görülebilmesine imkân verecek bir biçimde meşrulaştırılmış ve normalleştirilmiş boyutlarına dikkat çekiyor olmasıdır.

Bu anlamda şiddetin bir çözüm aracı olarak görülmesinin önüne geçebilmek için sadece şiddetin farklı türlerinin failerine ve madurlarına yönelik mikro ölçekteki stratejilerin uygulama arayışları kadar, bir bütün olarak sosyokültürel yapı içerisindeki farklı şiddet biçimlerini meşrulaştıran, toplumsal bilinç-dışında kalmış kök paradigmalarda yerleşmiş değerler sisteminin de sorgulanması gereği önem kazanmaktadır.

3. Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Kavramları

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılında kabul edilen bağlayıcı olmayan "Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Deklarasyonu(DEVAW)"na göre, **kadına yönelik şiddet;** kadınlara yönelik olarak fiziksel, cinsel ya da psikolojik hasar ya da mağduriyet ile sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel eylemlerde bulunmayı ya da bu eylemlerle tehdit edilmeyi, ister kamusal isterse özel yaşamda olsun zorla ya da keyfi olarak özgürlüğünden mahrum bırakılmayı içerecek bir genişlikte; toplumsal cinsiyet temelli şiddet içeren eylemlerin bütünü kapsayacak bir biçimde tanımlanmıştır (Birleşmiş Milletler 1993, KSGM 2008:12, UNWomen 2012:2).

Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Deklarasyonu'nun, kadına yönelik şiddeti, hem fiziksel hem de psikolojik boyutlarıyla geniş bir perspektifte tanımlamış olduğu görülmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde kadına yönelik şiddet, “ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan, cinsiyete dayalı bir eylem, uygulama ya da bu tür eylemlerle

tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” şeklinde tanımlanmaktadır (KSGM,2008:12).

Bu rapor, en kapsayıcı ve en geniş ölçüde üzerinde uzlaşma sağlanmış uluslararası tanım olarak kabul edilmektedir. Bazı bağlamlarda, “kadına yönelik şiddet” kavramsallaştırmasının, bireylerin kadın ya da erkek olarak toplumsal cinsiyet rollerinden dolayı maruz kaldıkları şiddeti tanımlayan “toplumsal cinsiyet temelli şiddet” (GBV) kavramsallaştırması ile eşanlamlı olarak kullanıldığına da rastlanmaktadır (Blachfield, Margesson, Seelke 2009: 3).

Bununla birlikte “toplumsal cinsiyet temelli şiddet” kavramsallaştırması, kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet içermekte olduğu gibi erkek ve oğlan çocuklarına yönelik şiddet biçimlerini de içermekte olduğundan “kadına yönelik şiddet” kavramsallaştırmasından daha geniş bir tanıma sahip bir kavramsallaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır (Blachfield, Margesson, Seelke 2009: 53).

Dünya Sağlık Örgütü’nün 2002 yılındaki yayımlandığı bir raporuna göre kadına yönelik aile içi şiddet dünyada en fazla görülen şiddet türlerinden biridir (Krug ve diğerleri 2002). Bu anlamda en sık görülen şiddet türü olarak kadına yönelik şiddetin gerçekleştiği sosyo-kültürel-ekonomik bağlamı ortaya çıkarmak, şiddete maruz kalma riski yüksek grupların sosyo-demografik özelliklerinin nasıl olduğunu belirlemek yalnız sorunu betimlemek ve şiddet profilini ortaya koyma açısından değil, kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik politikaların belirlenmesi açısından da önem taşımaktadır.

Kadına yönelik şiddet olgusu genellikle aile içi şiddet üzerinden çalışılan bir olgudur. İlgili literatürde aile içi şiddet kavramı ‘*domestic violence*’ kavramı ile eş istismarı kavramı ‘*spouse abuse*’ ya da ‘*wife abuse*’ kavramlarıyla kadına dayak ise ‘*wife battering*’ terimleriyle ifade edilmektedir. Benzer bir biçimde aile şiddeti ya da ailede şiddet olarak çevrilebilecek ‘*family violence*’ terimi, anne babanın çocuklar üzerine şiddeti, kadınların kocaları tarafından istismarı, yaşlıların ailede uğradığı şiddet gibi ailede yaşanan şiddet türlerini içeren kavramsallaştırmaya karşılık gelmektedir. Aile içi şiddet kavramının karşılığı olan ‘*domestic violence*’ terimi ise erkeklerin eşleri üzerine uyguladığı şiddeti ifade etmek için kullanılmaktadır (Sevil ve Yanikkerem 2006:14).

Şiddetle ilgili yapılan çalışmalarda erkeklerin yaralama, ölüm, cinayet gibi şiddet eylemlerine maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte erkek ve kadınların şiddetin mağduriyeti olma durumları açısından farklılaştıkları temel noktalar özellikle; kadınların daha çok eş sevgili akraba gibi yakın tanıdıklarından şiddet görme risklerinin yüksekliğine karşın erkeklerin yabancılar tarafından şiddet mağduru olma riskinin daha yüksek olmasıdır (Heise ve diğerleri 1999).

Şiddetin amacı kadının davranışlarını kontrol etme ve bu şekilde onun üzerinde bir baskı oluşturmaktır. Bu anlamda kadına yönelik şiddet olgusu, kadını kontrol etmek amacıyla ve onun iradesi dışında gerçekleşen eylemler olarak tanımlanabilir. Şiddet olgusunda gözlemlendiği gibi kadına yönelik şiddet eylemleri de sadece fiziksel değil sözel, ekonomik, cinsel şiddet şeklinde kendini gösterebilmektedir.

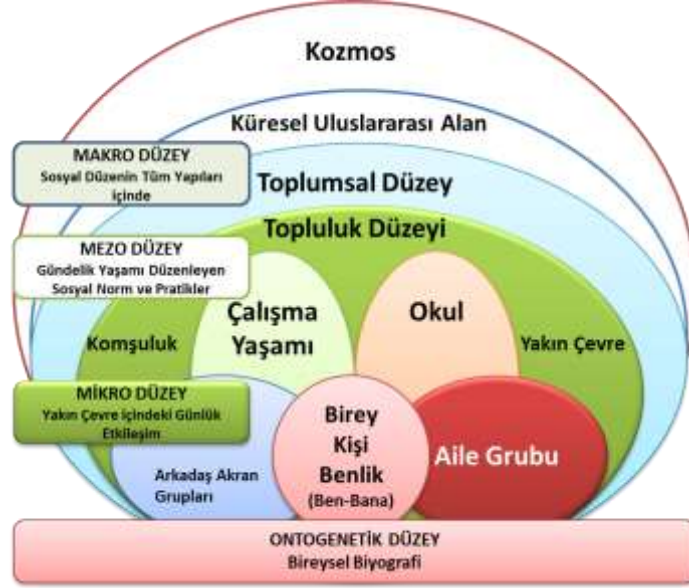
Türkiye’de Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da şiddet olgusunu; “kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı” şeklinde tanımlanmıştır (Resmi Gazete 2012/6284 Madde:2). Bu tanımda dikkat çeken husus şiddet eyleminin sadece belirlenen eylemin gerçekleşmesi üzerinden değil, bu eylemin gerçekleşeceğine yönelik tehditlerin de şiddet tanımı içerisine dahil edilmiş olmasıdır.

Kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet olgusu yaş, sosyo-ekonomik durum, eğitim seviyesi ve coğrafi sınırların ötesinde tüm dünyada gözlemlenebilen bir olgu olarak göze çarpmakta ve küresel ölçekte bir sorun olarak toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin ve ayrımcılığın sona erdirebilmesinin önündeki en temel problemlerden birisi olarak dikkat çekmektedir (UN General Assembly, 2006:27). Bu açıdan değerlendirildiğinde kadına yönelik şiddet olgusu, dezavantajlı konumdaki belirli bir grup kadına özgü bir sorun görülemeyecek kadar önemli, feminizm, kriminoloji, kalkınma, insan hakları, kamu sağlığı ve sosyoloji gibi farklı alanlar tarafından araştırma konusu edilen çok disiplinli bir araştırma konusu olarak görülmektedir.

Kadına yönelik şiddet kavramı, var olan şiddet biçimlerinin mağduru olarak kadınları ön plana çıkaran bir yaklaşım ifade etmek için kullanılmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramı ise sadece kadınların değil, erkeklerin ve erkek çocuklarının da toplumsal cinsiyet temelli, özellikle de cinsel şiddetin kurbanı olabilecekleri ifade edilmiş olmaktadır.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramı, şiddet türlerinin cinsiyete dayalı bütün biçimlerini kapsıyor olması ve şiddetin mağduru konumundaki kadın ve erkeğin bizzat şiddetin uygulayıcısı haline gelmesini ortaya koyabilmesi noktasında şiddet sosyalizasyonunun yapısını daha geniş bir çerçevede ortaya koymaya imkân tanımaktadır.

Şekil1. Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Ekolojik Bir Modelde Boyutları

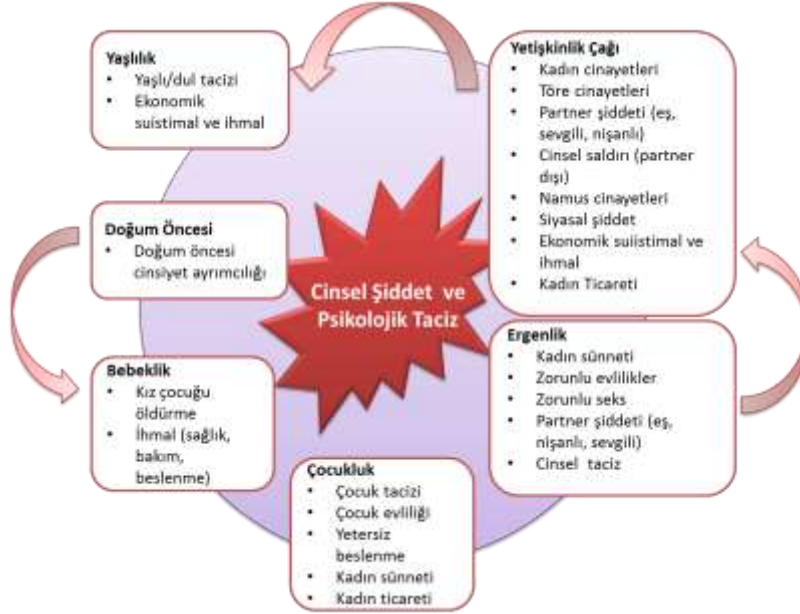
Toplumsal cinsiyet temelli şiddet kavramı bu anlamda sadece sırf cinsiyet farklılığı dolayısıyla kadının şiddetin mağdur olması durumunu ifade etmeyip, kurumlaşmış sosyo-kültürel yapı içinde, kadın cinsiyetiyle ilgili örüntüleşmiş, normalleştirilmiş, olağanlaştırılmış eşitsiz bir biçimde “sosyo-kültürel anlam kodları ile gerekçelendirilen şiddet biçimlerine vurgu yapmaktadır. Bu anlamda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramı örüntüleşmiş bir davranış biçimi olarak, toplumsal süreç ve yapıların bir sonucu olarak ele almakta ve şiddetin ekolojik ve yapıyla ilgili boyutları üzerinden daha geniş bir perspektifte değerlendirmektedir.

3.1. Kadına Yönelik Şiddet Olgusunun İdeal Tıpsel Yaşam Döngüsü

Kadınların ve kız çocuklarının maruz kaldıkları toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimleri yaşamlarının her döneminde farklı formlarda kendini gösterebilmektedir. Yaşam döngüsünün farklı evrelerindeki maruz kalınan şiddetin hangi biçimlerde gerçekleştiğini ayırdına varabilmek, şiddeti önleme ya da gerçekleşen bir şiddet eylemi sonucunda mağduriyeti azaltma/giderme noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalarda kız çocuklarının küçük yaşta şiddete maruz kalmasının yaşamının ilerleyen dönemlerinde şiddete maruz kalma riskini artıran bir etken olduğu ortaya konulmuştur (Kocacık ve Doğan 2006, Akar ve diğerleri 2010). Bu durumun nedeni çocuklukta şiddete maruz kalmanın bireylerin özsaygısına ve benlik algısına zarar vermesi nedeniyle, yaşamının ilerleyen dönemlerinde şiddetle mücadele konusunda pasif kalma olasılığının yüksek olmasıdır (Tokuç ve diğerleri 2010).

Kadının yaşam döngüsü içerisinde maruz kaldığı şiddet biçimleri şu şekilde özetlenebilmektedir; Doğum Öncesi; cinsiyete yönelik kürtaj, hamilelik sürecinde dayanın yarattığı etkiler, zorla hamile bırakma. Bebeklik; kız bebeklerini öldürme, duygusal ve fiziksel taciz. Beslenme ve tıbbi bakım hizmetlerine erişimde ayrımcılık. Çocukluk; çocukları zorla evlendirme, Kadın sünneti, enest ve cinsel taciz. Beslenme, tıbbi bakım ve eğitim hizmetlerine erişimde ayrımcılık. Çocukları fuhuşa zorlamak. Ergenlik; sevgili şiddeti, işyerinde cinsel taciz, cinsel taciz, tecavüz, fuhuşa zorlamak. Yetişkinlik; yakın partner şiddeti, evlilikte tecavüz, başlık parası, cinayet, işyerinde psikolojik ve cinsel taciz, taciz. Engelli kadınların engellilik durumlarını suüstimal etmek. Yaşlılık; yaşlılara ve dul kadınlara yönelik suüstimmaller. Ekonomik nedenlerle dulları intihara ya da cinayete zorlamak. Cinsel, fiziksel, duygusal şiddet. Kadına yönelik şiddetin yaşam döngüsü üzerinden değerlendirmek şiddetle mücadele etmek ve onu önlemeye yönelik stratejiler geliştirme açısından önem taşıyan bir husustur.

Şekil2. Kadının Yaşam Dönemlerinde Maruz Kaldığı Cinsiyet Ayrımcılığı

(UNWomen 2013:4)

Kız çocukların şiddetinin önlenmesi onların özgüvenli bir şekilde yetişmelerine ve ileride şiddete karşı daha etkin bireysel mücadele edebilmesine olanak tanıyacaktır. Bununla birlikte kadına yönelik şiddetin geniş bir toplumsal bağlamda değerlendirilmesi, örüntüleşmiş ve meşru kılınmış davranış kalıplarıyla mücadele edebilmenin kurumsal politikalar oluşturma yoluyla sağlanabileceğinin gerekliliği, kadının farklı dönemlerde uğradığı şiddet biçimlerin ve bunun nedenlerin sağlıklı bir biçimde analiz edilmesiyle mümkündür. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet olgusunun önlenmesi için politikalar üretmek, yaşanan şiddet olgusunun hangi toplumsal bağlamda ve biçimlerde gerçekleştiğini bilmeyi gerekli kılmaktadır.

3.2. Yakın Partner Şiddeti

Heise (2011) Toplumsal cinsiyet temelli ve toplumun tüm kesimlerindeki bireyleri içeren, sosyo-kültürel yapı içinde yaygınlık kazanan, geniş kapsamlı “şiddet kültürü”nün önlenmesi için **stratejik bir başlangıç noktası olarak**, kocaların, sevgililerin ya da nişanlıların yakın duygusal ilişki içinde oldukları kadınlara yönelik olarak uyguladıkları partner şiddetinin önlenmesine yönelik çalışmaların önemine dikkat çekmektedir. Özellikle düşük ve orta gelir düzeyine sahip ülkelerdeki şiddetin önlenmesi için açısından partner şiddetinin kritik bir öneme sahip olduğunu şu gerekçeler üzerinden temellendirmektedir;

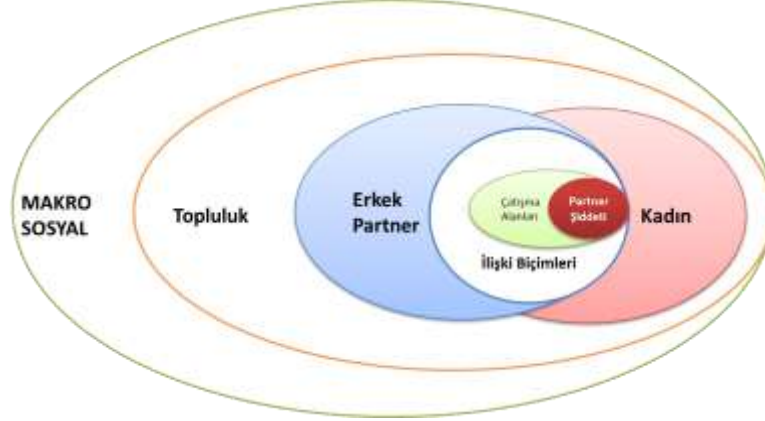
- **Birincisi**, yakın duygusal ilişkilerdeki partner şiddeti şiddetin en yaygın türünü oluşturmaktadır. Kadınların yaşamındaki fiziksel ve cinsel suistimalleri içeren tüm diğer şiddet formlardan çok daha fazla oranda gerçekleşmektedir.
- **İkincisi**, toplumsal cinsiyet rolleri temelli şiddetin diğer formları ile karşılaştırıldığında partner şiddeti üzerine, literatürde, değerlendirmelerde ve çıkarımlarda bulunmaya imkan verecek çok sayıda araştırma bulunmaktadır.
- **Üçüncüsü**, partner şiddeti, daha geniş çerçeveli şiddet olgusunu azaltma yönündeki çabalar için stratejik bir başlangıç noktası teşkil etmektedir. Çünkü ortaya çıkan şiddet eylemlerinin geniş bir çoğunluğunun içinde yer aldığı aileler, aynı zamanda alışkanlık ve davranışların nesiller boyunca aktararak şekillendirildiği sosyo-kültürel birimler olarak dikkat çekmektedir.
- **Dördüncü** olarak, partner şiddeti, toplumsal cinsiyete dayalı diğer şiddet türleri ile - özellikle de normlar ve kurumsal yansımaları düzeyinde- oluşturucu nedenler ve belirleyici faktörler dizisini paylaşmaktadır.
- **Beşinci olarak**, Bu anlamda, partner şiddeti üzerinde odaklanması tacizin diğer türlerinin önlenmesi için de ikna edici ve gerekli bir temel oluşturmaktadır.

(Heise 2011:V).

Araştırmalar, mağdurlar için uygulanabilir olan hizmetleri değerlendirmekten ziyade, partner şiddetini önleyici çabalar üzerinde odaklanmaktadır. Hafifletici ya da eylem ortaya çıktıktan sonra karşılık verici önlemlerden ziyade önleyici tedbirler üzerinde odaklanması noktasında eleştiriler, mağdurların kısa vadeli acil ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik müdahalelerden ziyade, şiddetin her düzeyinde, orta ve uzun vadeli düşüş sağlayacak müdahaleler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu ayırım, araştırmaların odağını, eylem ortaya çıktıktan sonra geçerlilik taşıyan iyileştirici hizmetlere

yönelik müdahalelerden, **partner şiddetinin arkasında yatan belirleyici toplumsal faktörlerin etkilerini azaltmaya** yönelik program ve politikalara doğru kaydırmaktadır. Son olarak, eleştirel bir perspektiften yapılacak değerlendirmeler, formal etkilerin ölçülmesine yönelik bilimsel araştırma tasarımlarına öncelik tanımaktadır (Heise 2011:V).

Şekil 3. Partner Şiddetinin Kavramsal Çerçevesi

(Heise 2011:7'den özetlenmiştir)

Heise (2011:7), ontogenetik biyografik yaşam deneyimi içindeki kadınlık durumundan hareketle; kadınlık erkek arasındaki yakın duygusal ilişkilere dayalı ilişki biçimlerinin, topluluk içi etkileşimler ve makro toplumsal yapı örüntüleri çerçevesinde belirginlik kazanan “**çatışma alanları**” içinde ortaya çıkan “**partner şiddeti**”nin boyutları hakkında çok boyutlu bir kavramsal çerçeve önerisi sunmaktadır. Bu noktada, Heise(2011:7)’nin partner şiddetine ilişkin önermiş olduğu kavramsal çerçevesinin, geniş ölçekli bir “ekolojik” model tasvirine karşılık geldiği düşünülebilir.

Ona göre, **makro sosyal boyut**; makro ölçekteki haklar ve fırsatlara ilişkin **toplumsal cinsiyet rejimlerini**, kolektivist değerleri, namus ve ailenin onurunu vurgulayan **kültürel faktörleri** ve kadının gelir getirici bir işe ulaşabilme olanaklarına ve toplumun ekonomik gelişmişlik düzeyine dikkat çeken **ekonomik faktörleri** içermektedir. **Topluluk boyutu**, kadınların disipline edilmesini, dövülmesini, çocukların fiziksel şiddet aracılığı ile cezalandırılmasını, kadının namusunun erkeklik onuru ile ilişkilendirilmesine ve bu konuda erkeklere ayrıcalıklar tanıyan **normlar**, şiddeti göz ardı eden ve normalleştiren **yaptırım boşlukları** ve yakın topluluk ilişkileri içindeki işsizlik, topluluk şiddeti, yoksulluk ve düşük sosyal sermaye biçimlerine karşılık gelen **komşuluk ilişkilerinden** oluşmaktadır.

Yakın duygusal ilişkilerde kadın partnerine şiddet uygulayan erkekler için en önemli risk faktörleri, **çocuklukta şiddete maruz kalma** (sert fiziksel şiddet biçimi içeren cezalandırma türlerine maruz kalma ya da aile içi şiddet biçimlerine tanık olunması); **edinilmiş tutumlar** (şiddetin bir çatışma çözme aracı olarak kullanılmasını onaylayan bir şiddet kültüründe ya da toplumsal cinsiyet

rolleri hiyerarşini onaylayan bir cinsiyetçi bir kültürel ortamda *yetiştirilmiş olunması*) ve düşük eğitim seviyesine sahip olma ya da genç olma gibi **sosyo-demografik faktörlerden** oluşmaktadır.

Yakın duygusal ilişkilerde erkek partnerlerinin şiddetine maruz kalan kadınlar için ön önemli risk faktörleri, **çocuklukta şiddete maruz kalmak** (cinsel istismara ve çocukluk travmalarına maruz kalmak, annenin dayak yiyişine tanık olmak); **kadına yönelik şiddete** ilişkin **kabullenici tutumlar geliştirmek** (kadın dayacağına tolerans); **düşük sosyal desteğe** sahip olmak önem taşımaktadır. Genç olmak, yüksek eğitime ulaşılabilirlik, iş sahibi olmak, ekonomik özgürlüğe sahip olabilmek gibi faktörler ise risklerin düşürülmesi açısından önemli faktörler olarak dikkat çekmektedir.

Birincil duygusal ilişki alanı içerisindeki partnerlik ilişkisi çerçevesinde, kadına yönelik partner şiddetinin belirginlik kazandığı bir **“Çatışma alanları”** (karar alma süreçlerinde eşitsizlik, zayıf iletişim ya da otoriter iletişim biçimleri, şiddet kültürünün uzantısı olarak yüksek çatışma ilişkileri) bölgesi yer almaktadır. Söz konusu çatışmaların çözümlenme biçimlerinin, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve sosyo-bilişsel pratikler ve anlam örüntüleri çerçevesinde, **“partner şiddeti”** (alkol bağımlısı erkek partner, seks, sadakatsizlik, ekonomik bölüşüm ilişkileri gibi **durumsal** ve ataerkil ilişki biçimlerine meydan okuyan kadın davranışı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentileri karşılamada yetersizlik ve kadınlara özerklik gibi talepler karşısında çatışmayı şiddete dönüştüren **ataerkil tetikleyicilerin** yer aldığı) ile sonuçlandığı bölge bu bölgedir.

Kadına yönelik şiddet olgusunda en yaygın olarak görülen şiddet türü olarak **yakın partner şiddetinin; bütüncül bir ekolojik şiddet modeli** çerçevesinde dinamiklerinin ortaya koyulması, **kişisel biyografiler düzeyinden başlayarak, mikro, mezo ve makro sosyal etkileşim düzeylerindeki** şiddetin diğer biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açan **belirleyici sosyo-kültürel faktörlerle** olan etkileşim ve birlikte değişmelerin ortaya koyulabilmesine ve bu çerçeve içinde şiddete maruz kalan kadının mağduriyetini giderecek önlemler kadar, erkeği şiddet uygulamaya teşvik eden mikro ve makro düzeydeki yapılarla ilgili önlemler alınmasını da olanaklı kılabilen bir kuramsal çerçeveye imkan vermektedir.

3.3. Yakın Akraba Şiddeti

Kadına yönelik şiddetle ilgili önem kazana bir diğer boyut ise akraba şiddetidir. Partner şiddetinden sonra akraba şiddeti de kadının yaşadığı önemli problemlerden birisidir. Kadının partneri dışında kocasının ya da kendi ailesinin fertleri tarafından şiddete maruz kalması hem partner şiddetiyle mücadele açısından bir engel oluşturmakta hem de kadının birden fazla kişiden şiddet görme olgusunu beraberinde getirmektedir. Babasından şiddet gören ya da kaynanasından şiddet gören bir kadının partneri ve eşinden şiddet görmesi halinde bununla mücadele etmesi var

olan şiddet kültürü ve sarmalı nedeniyle çok daha zor olacaktır. Çalışmamız kadına yönelik şiddeti partner şiddeti ve akraba şiddeti üzerinden irdelenecek ve bu şiddetin boyutlarının ne olduğunu ayrıntılı olarak inceleyecektir.

Kadına yönelik şiddetin tüm dünyada görülen yaygın bir toplumsal problem olması nedeniyle bu şiddetin boyutlarının ne olduğunu ortaya koymak ve kadına yönelik şiddeti tanımlamak şiddetle mücadele açısından ve bu eylemin sonucunda getirilecek yaptırımlar açısından önem kazanmaktadır. Kadına yönelik şiddet 4 farklı boyutta incelenmekte ve operasyonelleştirilmektedir. Kadına yönelik şiddetin türleri fiziksel, cinsel, duygusal ya da sözel ve ekonomik şiddet oluşturmaktadır. Fiziksel şiddet dayak yaralama gibi dışarıdan ilk bakışta fark edilebilen bedene zarar verici davranışları içermektedir. Cinsel şiddet ise kadının onayı olmadan onu cinsel ilişkiye zorlama, tecavüz, kadınlığını aşağılama, sözlü ve fiili taciz eylemlerini içermektedir. Duygusal ya da sözel şiddet ise hakaret içeren aşağılama, küfür tehdit gibi sözel eylemleri içermektedir. Kadına yönelik şiddetin diğer boyutunu ekonomik şiddet oluşturmaktadır; kadının çalışmasına izin vermeme, zorla çalıştırma, çalışan kadının parasına el koyma gibi farklı şekillerde kendini gösterebilmektedir (Karal ve Aydemir 2012). Çalışmamız kadına yönelik şiddeti fiziksel, ekonomik, cinsel ve sözel şiddet olmak üzere dört boyutuyla ele almaktadır.

4. Yöntem

Çalışma kadına yönelik şiddet olgusunu Mayıs 2012-Ekim 2012 tarihleri arasındaki 6 aylık dönem içerisinde, Çanakkale Merkezindeki “Toplum Merkezleri’nin faaliyetlerine katılmak için başvuruda bulunmuş (el sanatları, ahşap boyama vb.) ve herhangi bir sorun yaşadığıyla ilgili bir “henüz” bir atıfta bulunmamış 400 kadın katılımcı üzerinden gerçekleştirmiştir. Çalışma da hazırlanan soruların işlevliliğini ve anlaşılabilirliğini ölçmek açısından **ELDER** (Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği / Kadın Danışma Merkezi) üyesi olan 43 kişi üzerinde pilot uygulama uygulanmış ve bu çalışma sonucunda sorulara son şekli verilmiştir.

Kadına yönelik şiddet çalışmalarında dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli nokta, anket çalışmalarında doğru bilgi alınabilmesi için seçilen kelimelerden bu kelimelerin tonlanmasına kadar hassas davranılması sağlıklı veri alınabilmesi için anketörlerin hassas konularda eğitilmesi ve verilerin toplanmasının kadın anketörler tarafından gerçekleştirilmesidir. Tokuç ve diğerleri (2010:841) kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalarda yüz yüze görüşme yapılması ve verilerin kadın anketörler tarafından elde edilmesinin veri toplama açısından önem taşıdığına altını çizmektedir. Bu açıdan çalışma verileri toplum merkezlerinde ve evlerde kadınlarla yüz yüze görüşülerek, eğitimli kadın anketörler tarafından elde edilmiştir. Bu görüşmelerde kadınların partneri, akrabası ya da başka bir 3. kişinin olmamasına dikkat edilmiştir.

Çalışma, şiddet kavramını, **fiziksel**, **ekonomik**, **sözel** ve **cinsel şiddet** olguları üzerinden incelemektedir. Farklı şiddet türlerinin **operasyonelleştirilmesi** şu şekilde gerçekleşmiştir;

- **Fiziksel Şiddet;** Yumruk Atma, Tekmeleme, Yaralama Gerek duyduğu halde tıbbi destek görmesini engelleme
- **Ekonomik Şiddet;** İstenmediği halde paranın yönetiminin başkaları tarafından yapılması veya paraya el konulması, para isteme durumunda kalmak, karşı tarafın parasına ihtiyaç duyulduğunun hatırlatılması, ailenin gelir gider borç ve tasarrufu hakkında bilgi almama, tasarruf yapılmasına izin verilmemesi, çalışmaya izin verilmemesi, çalışmaya izin verilse bile nerede ve ne zaman çalışılacağına müdahale edilmesi, mirastan mahrum bırakılma ya da bununla tehdit edilme, ekonomik konularda fikrinin alınmaması.
- **Sözel ve Psikolojik Şiddet;** Küfür, Hakaret, Tehdit, Küçük düşürücü ve aşağılayıcı sözler ve davranışlar, Görüş ve davranışlarının küçümsenmesi, değer görmemesi, Eşyalara zarar verilmesi
- **Cinsel Şiddet;** tecavüz, taciz, istemediği halde cinsel ilişkiye girmek, kadınlığının aşağılanması, istemediği biriyle evlenmeye zorlamak, cinsel yönden kırıncı ve güven sarsıcı davranışlar, çocuk doğurmaya zorlama, sarkıntılık laf atma, cinsel içerikli rahatsız edici mektup, mesaj alma, giyim tarzının açık ya da kapalı olması için baskı yapılması.

5. Bulgular

Çalışmaya katılan kadınların sosyo-demografik özelliklerine baktığımızda katılımcıların çoğunluğunun % 33,8 ile (135 kişi) 31-40 yaş arası kadınların oluşturduğu söylenebilir. Eğitim durumu açısından baktığımızda % 36,4 ile (145 kişi) en yüksek gurubu lise mezunları oluşturmaktadır. Meslek açısından ise en yüksek dağılımı % 53,9 ile (215 kişi) ev hanımları oluşturmaktadır. Katılımcıların %77,2 si (308 kişi) evlidir. Evlenme şekli bakımından en yüksek oranı % 64,9 ile (224 kişi) tanışıp anlaşarak evlenenler oluşturmaktadır. Son olarak Evlenme süresi açısından en yüksek oranı %50,5 ile 16 yıl ve üzeri evli olanlar oluşturmaktadır. Tablo katılımcılara ait demografik verileri ayrıntılı bir biçimde göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Demografik Özellikler		n	%
Yaş	16-21	23	5,8
	22-30	80	20,1
	31-40	135	33,8
	41-50	86	21,6
	50 üzeri	75	18,8
Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	2	,5
	İlkokul	115	28,9
	Ortaokul	47	11,8
	Lise	145	36,4
	Üniversite	89	22,4
Meslek	Ev hanımı	215	53,9
	Memur	37	9,3
	İşçi	45	11,3
	Geçici işlerde çalışıyor	37	9,3
	Kendi işi var	12	3,0
	Emekli	37	9,3
	Öğrenci	16	4,0

Medeni Durum			
	Bekar	57	14,3
	Evli	308	77,2
	Boşanmış	34	8,5
Evlenme Biçimi			
	Aile kararı ile evlenme	121	35,1
	Tanışıp anlaşarak evlenme	224	64,9
Evlilik Süresi			
	1-4 yıl	31	9,5
	5-10 yıl	80	24,6
	11-15 yıl	50	15,4
	16 yıl ve üzeri	164	50,5

Kadına yönelik farklı şiddet türlerinin gerçekleşme oranlarını incelediğimizde en sık yaşanan fiziksel şiddet biçimi %49,9 ile (190 kişi) tokatlanmadır. Ekonomik şiddet açısından en sık gerçekleşen şiddet biçimi % 16,6 ile (64 kişi) kadının ekonomik konularda fikrinin alınmamasıdır. Sözel ve psikolojik şiddet türü açısından değerlendirildiğinde, en sık gerçekleşen şiddet biçiminin % 32,1 ile (126 kişi) hakaret olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsel şiddet açısından en yaygın bir biçimde gözlemlenen şiddet türü ise % 18,7 ile kadınlığının aşağılanması ve giyim tarzına müdahale edilmesidir. Tablo farklı şiddet türlerinin gerçekleşme biçimlerine ait istatistikleri ayrıntılı bir biçimde göstermektedir.

Tablo 3. Kadına Yönelik Farklı Şiddet Türlerinin Dağılımı

Şiddet Türleri			
		n	%
Fiziksel Şiddet			
	Tokatlanma	190	49.9
	Yumruklanma	46	12.1
	Tekmelenme	53	13.9
	Yaralanma	25	6.6
	Tıbbi Destek ve Bakımın Engellenmesi	22	5.8
Ekonomik Şiddet			
	İstenmediği halde paranın yönetiminin başkaları tarafından yapılması veya paraya el konulması	44	11.4
	Para isteme durumunda kalmak	82	21.3
	Karşı tarafın parasına ihtiyaç duyulduğunun hatırlatılması	37	9.6
	Ailenin gelir gider borç ve tasarrufu hakkında bilgi almama	28	7.3
	Tasarruf yapılmasına izin verilmemesi	28	7.3
	Çalışmaya izin verilmemesi	81	21
	Çalışmaya izin verilse bile nerede ve ne zaman çalışılacağına müdahale edilmesi	62	16.1
	Mirastan mahrum bırakılma ya da bununla tehdit edilme	18	4.7
	Ekonomik konularda fikrinin alınmaması	64	16.6
Sözel ve Psikolojik Şiddet			
	Küfür	98	24.9
	Hakaret	126	32.1
	Tehdit	69	17.6
	Küçük düşürücü ve aşağılayıcı sözler ve davranışlar	111	28.2
	Görüş ve davranışlarının küçümsenmesi, değer görmemesi	109	27.7
	Eşyalara zarar verilmesi	60	15.3

Cinsel Şiddet			
	Tecavüz	5	1.3
	Taciz	40	10.3
	İstemediği halde cinsel ilişkiye girmek	37	9.5
	Kadınlığının aşağılanması	73	18.7
	İstemediği biriyle evlenmeye zorlamak	10	2.6
	Cinsel yönden kırıcı ve güven sarsıcı davranışlar	32	8.2
	Çocuk doğurmaya zorlama	16	4.1
	Sarkıntılık laf atma	104	26.7
	Cinsel içerikli rahatsız edici mektup, mesaj alma	15	3.8
	Giyim tarzının açık ya da kapalı olması için baskı yapılması	73	18.7

Kadına yönelik şiddetle ilgili istatistikleri incelediğimizde en sık olarak gözlemlenen kadına yönelik şiddet türünün fiziksel şiddetin boyutlarından birisi olan tokatlanmanın oluşturduğu gözlemlenmiştir. Fiziksel şiddetin boyutları dışında sıklıkla gözlemlenen bir diğer şiddet türünü ise sözel ve psikolojik şiddetin boyutlarından birisi olan hakaret oluşturmaktadır. Genel olarak inceldiğimiz örnekleme kadına yönelik şiddetin her türünün sıklıkla yaşandığı söylenebilir. Çalışma partner şiddetini belirleyen değişkenleri ortaya koyabilmek amacıyla logistik regresyon analizi uygulanmıştır. Bu analiz partner şiddeti açısından risk teşkil eden sosyo-demografik ve sosyo-bilşsel değişkenleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Tablo 4. Yakın Partner Şiddeti Lojistik Regresyon Analizi

Değişkenler	Exp(B) OR	95% C.I.for EXP(B)		p
		Lower	Upper	
Eğitim durumunuz				
Lise altı	2,80	0,151	0,851	0,018
Lise ve Üzeri	1			
Yakın Akraba Şiddeti				
Yakın akraba şiddeti var	1,29	0,030	0,195	0,000
Yakın akraba şiddeti yok	1			
Giyim tarzına müdahale				
Giyim tarzına müdahale var	3,59	0,116	0,662	0,004
Giyim tarzına müdahale yok	1			
Kadınlığının aşağılandığı duygusu				
Var	6,28	0,058	0,439	0,000
Yok	1			
Cinsel açıdan öz güven kıran davranışa maruz kalma				
Var	10,20	0,012	0,830	0,033
Yok	1			
Constant	7,259			0,000

Çalışmada kadına yönelik partner şiddeti (eş, sevgili) fiziksel şiddet olgusu üzerinden incelenmiş ve açıklayıcı bir model oluşturmak amacıyla lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Yapılan regresyon analizine kadının Eğitim durumu, Yakın akraba şiddeti, Cinsel açıdan öz güven kıran,

üzen davranışlara maruz kalma, Giyim tarzına müdahale, Kadınlığın aşağılanması durumu, Hane geliri, Kadınlık görevi çocuk yetiştirmek değişkenleri modele dâhil edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda eğitim durumu, yakın akrabadan şiddet görme, kadının giyim tarzına müdahale, kadınlığın aşağılanması duygusunu yaşama, Cinsel açıdan öz güven kıran davranışa maruz kalma değişkenlerinin yakın partner şiddetine uğrama riskini etkileyen anlamlı değişkenler olarak bulunmuştur. Bununla birlikte Hane geliri ve Kadınlık görevinin çocuk yetiştirme olduğunu düşünme değişkenleri partner şiddeti açısından istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Partner şiddetini açıklayıcı bir model oluşturmak amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda kadının eğitim durumunun lise altı düzeyde olması partner şiddeti açısından anlamlı bir risk faktörü olarak bulunmuştur. Buna göre eğitim düzeyi lise altında olan kadınlar eğitim düzeyi lise ve üzeri düzeyde olan kadınlara göre 2,8 kat daha fazla şiddete maruz kalma riski taşımaktadırlar (95% CI: 0,151-0,851).

Partner şiddeti açısından diğer bir etken olarak ise kadının yakın akraba çevresinden şiddet görme durumudur (anne, baba vs) yapılan analiz sonucunda yakın akrabalarından şiddet gören kadınların yakın akraba çevresinden şiddet görmeyen kadınlara göre partneri tarafından şiddete maruz kalma riski 1,29 kat daha fazladır (95% CI: 0,030-0,195). Yakın akrabasından şiddet gören kadınların eş, sevgili gibi partnerleri tarafından da şiddete maruz kalma riskinin yüksek olması, şiddetin bir sarmal olduğunu ve şiddetin farklı alanlarda görülme biçiminin kadına yönelik şiddeti yaygınlaştırabileceğini göstermektedir.

Kadının partner şiddetine maruz kalması açısından önemli olan değişkenlerden bir diğerini ise kadının giyim tarzına müdahale edilmesi oluşturmaktadır. Buna göre giyim tarzına müdahale edilen kadınların giyim tarzına müdahale edilmeyen kadınlara göre partner şiddetine maruz kalma riski 3,59 kat daha fazladır (95% CI: 0,116-0,662). Bu durum şiddetin kadını kontrol etmeyi amaçlayan davranışlarla beraber bir biçimde gerçekleşebileceği kadını kontrol davranışının görülmesinin fiziksel şiddetin görülme olasılığını da artırdığını göstermektedir.

Kadınlığın aşağılandığı duygusunu yaşama duygusu partner şiddetinde risk grubunu oluşturan önemli etkenlerden birisidir. Kadınlığın aşağılandığı duygusunu yaşayan kadınlar, partneri tarafından kadınlığın aşağılandığını düşünmeyen kadınlara göre 6,28 kat daha fazla partner şiddetine maruz kalma riski yaşamaktadır (95% CI: 0,058-0,439). Bu anlamda partnerin kadının kendi kimliğine saygı duymaması beraberinde fiziksel şiddet eylemlerine başvurma olasılığını artırdığı söylenebilir.

Cinsel açıdan öz güven kıran davranışa maruz kalma davranışı partner şiddetine maruz kalma riskini etkileyen önemli kriterlerden birisidir. Yapılan regresyon analizi sonucunda cinsel açıdan öz

güven kıran davranışlara maruz kalan kadınların bu davranışlara maruz kalmayan kadınlara göre 10,20 kat daha fazla partner şiddetine maruz kalma riski bulunmaktadır (95% CI: 0,012-0,830). Bu açıdan değerlendirildiğinde kadınlığın aşağılanması duygusunu yaşayan ve cinsel açıdan öz güven kıran davranışlara maruz kalan kadınların partner şiddetine maruz kalma riskinin diğer faktörlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum ataerkil değerler sisteminin ve buna ilişkin sosyo-bilişsel faktörlerin kadına yönelik şiddet açısından önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Yakın partner şiddeti kişiler arası şiddet sınıflandırılması içerisinde ele alınan dünyadaki en yaygın şiddet türlerinden biridir. Yakın partner şiddeti kadına yönelik aile içi şiddetten farklı olarak nişanlı olma sevgili olma durumlarını da kapsayan daha geniş bir çerçeveyi içermektedir. Dünyada kadına yönelik partner şiddetinin yaygınlığına baktığımızda ilgili çalışmalar bu şiddet türünün oldukça yoğun olduğunu göstermektedir. Hagemann (2001) 9 Avrupa ülkesinde yakın partner şiddetiyle ilgili araştırmaları derlediği çalışmalarında kadına yönelik şiddetin bu ülkelerde %10 ile %26 arasında olduğunu ortaya koymaktadırlar. Amerika Birleşik Devletlerinde yakın partner şiddetini inceleyen bir başka çalışmada kadınların % 25'inin cinsel ve fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ortaya koymuştur (Tjaden ve Thoennes 1999). Benzer bir biçimde Kanada'da eski ve yeni eş, sevgilileri kapsayan yakın partner şiddeti araştırmasında kadınların % 8,6'sının fiziksel şiddete maruz kaldığı ifade edilmektedir (Romans ve diğerleri 2007). Dünyanın diğer bölgelerinde yakın partner şiddeti oranlarına baktığımızda özellikle gelir düzeyi, insani kalkınma ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksinde alt sıralarda yer alan ülkelerde yakın partner şiddetinin daha yoğun olarak gözlemlendiği söylenebilir (Gökulu 2013:1836). Bangladeş, Etiyopya, Namibya, Tayland, Tanzanya gibi ülkeleri kapsayan araştırmada fiziksel ve cinsel yakın partner şiddetinin ikisinden birinin yada her ikisinin yaşanma oranı %15 ile %71 arasında değişmektedir (Moreno ve diğerleri 2006).

Yakın partner şiddeti aile içi şiddeti de içine alan eş sevgili gibi duygusal ilişkinin taraflarına yönelik gerçekleşen şiddet türlerini kapsamaktadır. Yakın partner şiddetinin Türkiye'deki durumu incelendiğinde yapılan literatür taramasında bu konuda çok az çalışmaya rastlandığı, kadına yönelik şiddet olgusunun genellikle aile içi şiddet üzerinden incelendiği görülmektedir. Kadına yönelik şiddeti sadece evli ve boşanmış değil yakın partner şiddeti üzerinden de inceleyen en kapsamlı çalışmalardan birisi Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen 51 ili kapsayan 24048 haneyle yapılan şiddet araştırmasıdır. Bu araştırma sonucunda yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı %36 olarak bulunmuştur (KSGM

2009:52). Bununla birlikte kadına yönelik şiddeti aile içi şiddet olgusundan bağımsız sadece sevgili şiddeti üzerinden inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Ankara'da üniversite öğrencileri arasında yapılan flört şiddeti araştırmasında öğrencilerin genelde %28,6'sının şimdi ya da önceki flört ilişkisinde şiddete maruz kaldığı ortaya konulmuştur (Aslan ve diğerleri 2008:46).

Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye'de partner şiddetini ayrıntılı bir biçimde ele alan ve partner şiddetiyle ilgili açıklayıcı modeller kurarak sosyo-demografik ve sosyo-bilişsel faktörlerin etkisini inceleyen çalışmaların eksikliği hissedilmektedir. Çalışma bu anlamda partner şiddetinin boyutlarını ortaya koymakta ve partner şiddetini gerçekleşmesindeki risk değişkenlerini belirlemektedir. Bununla birlikte örneklemin sadece Toplum merkezine başvuran gönüllüler üzerinden oluşturulması ve sadece Çanakkale il merkezinden seçilmesi bu çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Çalışmada kadına yönelik partner şiddetini incelerken yakın akraba, anne baba sokaktaki vatandaş gibi yakın partner dışında kadına yönelik şiddet olgusunu ölçen soruları da sormaktadır. Katılımcıların kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumu açısından yakın partner şiddeti ve diğer şiddet biçimleri arasında (yakın akraba şiddeti, sokaktaki vatandaş şiddeti vs) bir fark bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla chi square testi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda fiziksel şiddete maruz kalıp kalmama durumları ile şiddeti kimden gördükleri arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Chi square: 9.460, $p(0.002) < 0.05$). Çalışma kadına yönelik fiziksel şiddetin büyük oranda yakın duygusal ilişki içinde olunan partnerler tarafından maruz kalınan bir olgu olduğunu göstermektedir. Yapılan analizde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların % 69,1'i eş sevgili gibi yakın partneri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken yakın akraba ve sokaktaki vatandaş gibi diğerleri tarafından şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların oranı % 31,9'da kalmıştır.

Çalışmada partner şiddetinin medeni durum ile ilişkisi incelenmiştir. Yapılan chi square analizine göre ($p < 0.05$) evli kadınların bekar ve boşanmış kadınlara göre daha fazla oranda partner şiddetine maruz kaldığını göstermektedir (Chi square: 9.792, $p(0.007) < 0.05$). Çalışma açısından dikkat çeken bir diğer husus ise partner şiddetinin yaş ile olan ilişkisidir. Yapılan analiz sonucunda 30 yaş üzeri kadınların 30 yaş altındaki kadınlara göre daha az fazla oranda partner şiddetine maruz kaldığını göstermektedir (Chi square: 10.658, $p(0.001) < 0.05$).

Kadınların sosyo-demografik ve sosyo-bilişsel özelliklerinin şiddet üzerindeki etkisini incelediğimizde yapılan chi square analizine göre ($p < 0.05$) eğitim düzeyi lise ve üzeri olan kadınların eğitim düzeyi lise altı olan kadınlara göre daha az şiddete uğradığı görülmektedir.

Fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların %60,8'i lise altı eğitim düzeyine sahipken, şiddete maruz kalan kadınların % 48,6'sı lise ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir.

Partner şiddetinin gerçekleşmesinde etkili olan risk faktörlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen lojistik regresyon modeli sonucunda eğitim düzeyi, yakın akrabadan şiddet görme, giyim tarzına müdahale, kadınlığının aşağılandığı duygusu ve cinsel açıdan öz güven kıran davranışlara maruz kalma değişkenlerinin partner şiddetine maruz kalma riskini etkileyen faktörler olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyinin lise altı düzeyinde olması kadının yakın partner şiddetine maruz kalma riskini artıran bir rolü bulunduğu ortaya konulmuştur.

Çalışmada kadının anne baba gibi yakın akraba çevresinden şiddet görmesinin yakın partner şiddeti görme açısından bir risk değişkeni olduğu saptanmıştır. Bu durum şiddet olgusunun sosyo-kültürel bir boyutu bulunduğunu, kadına yönelik şiddeti olumlayan ya da çok büyük bir problem olarak algılamayan bir ataerkil kültürel yapıda yetişen bir kadının yakın partner şiddetine maruz kaldığında bunu normal karşılayabileceğini ya da tepki gösterse bile bu ataerkil yapı içerisinde yalnız kalabileceği durumunu akıllara getirmektedir. Shively (2011:13) yapmış olduğu çalışmasında Türkiye'de ataerkil kodların aile üzerinden de desteklenerek özellikle namus kavramı üzerinden kadın bedeninin kontrol edildiğini ve şiddetin bu bakış açısı üzerinden normalleştirildiğini tartışmaktadır.

Partner şiddetine maruz kalma riskini artıran diğer bir değişken ise kadının giyim tarzına müdahale edilmesidir. Giyim tarzına müdahale kadını kontrol etmeyi amaçlayan bir davranış olarak değerlendirildiğinde özellikle ataerkil değerlerin geleneksellikle bir arada yer aldığı aile yapısında kadın bedeninin namus kavramı üzerinden kontrol edildiği söylenebilir. Yapılan çalışmalar yakın partneri tarafından daha fazla kontrol davranışına maruz kalan kadınların şiddete maruz kalma riskinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Kwagala ve diğerleri 2013). Bu anlamda kadının kıyafet tarzına müdahale etme kadını kontrol etme davranışının bir biçimi olarak yorumlanabilir.

Logistik regresyon modeli incelendiğinde özellikle sosyo-bilişsel faktörlerin partner şiddeti açısından önemli bir risk faktörü oluşturduğu söylenebilir. Erkeğin kadının cinsel kimliğini kadınlığını aşağıladığı bir sosyo-bilişsel anlayış kadına yönelik şiddet olgusunu da meşru görmektedir. Benzer bir biçimde cinsel açıdan öz güven kıran davranışlara maruz kalan kadınlarda partner şiddetine maruz kalma riskinin yüksek olması (OR:10,20) sosyo-bilişsel etkenlerin partner şiddeti açısından etkisini göstermektedir. Bu anlamda sadece kadının sosyo-demografik özellikleri değil, yapıya ait sosyo-bilişsel değerler sisteminin de kadına yönelik şiddetin gerçekleşmesindeki etkisi görülmektedir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde eğitim seviyesi, gelir durumu vs gibi sosyo-demografik faktörlerle birlikte kadını kontrol etmeyi amaçlayan, onu ikinci sınıf olarak değerlendiren ve şiddeti meşru gören bir bilişsel yapı ve kavrayış, şiddet olgusunun yaygınlaşması ve yerleşik bir örüntü biçimi olarak görülmesindeki önemli etkenlerden birisi olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda şiddeti önlemenin ve şiddetle mücadelenin sadece mağdurun güçlendirilmesi olgusuna bağlı olmadığı ataerkil değerlerin yeniden üretilmesine ve şiddetin meşru görülmesine olanak tanıyan yapısal faktörlerin dönüşümüne olanak tanıyacak mikro ve makro stratejilerin de şiddetle mücadele açısından önemli olduğu unutulmamalıdır.

Kaynakça

- Akar, T., Aksakal, F. N., Demirel, B., Durukan, E., & Özkan, S. (2010), "The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara", Turkey. *Journal of family violence*, 25(5), 449-460.
- Arın, M. C. (1996). Kadına yönelik şiddet. *Cogito*, 6, 305- 312.
- Aslan, D. Vefikuluçay, D. Zeyneloğlu, S.Erdost, T. Temel, F. (2008), *Ankara'daki İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması*, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Teknik Rapor
[Erişim:http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/flort_siddeti.pdf] [Erişim Tarihi: 20.05.2014]
- Birleşmiş Milletler, (1993), A/RES/48/104, December 20.
- Birleşmiş Milletler, (2008), "Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi"
[Erişim <http://www.bmkadinhaklari.org/unjp/web/gozlem.aspx?sayfaNo=31>]
- Blanchfield, Luisa, Rhoda Margesson, Clare Ribando Seelke, (2009), *International Violence Against Women*, Nova Science Publishers Inc., Nex York.
- Dursun, Yücel, (2011), "Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?", *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz, Sayı: 12, s. 1-18.
- Erten, Y., Ardalı, C. (1996), "Saldırganlık Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cogito*. sayı 6-7. Kış-Bahar. s.143-164.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. H. (2006). Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *The Lancet*, 368(9543), 1260-1269.
- Gökulu, G. (2005) *Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması (15-20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği)*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gökulu, G. Hosta, N. (2013) "Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta Gazeteleri Örneği (2005-2008)", *The Journal of Academic Social Science Studies*, sayı: 6/2 sayfa: 1829-1850.

- Güleç, G., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Güler, N., Tel, H., & Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Hagemann-White, C. (2001). European research on the prevalence of violence against women. *Violence against women*, 7(7), 732-759.
- Hattery, Angela J., (2009), *Intimate Partner Violence*, Rowman & Littlefield Publishers, USA.
- Heise L. Lori, Ellsberg M, Gottemoeller M. (1999) Ending violence against women (population reports, series L, no 11). Baltimore: Johns Hopkins University School of Public Health, Center for Communications Programs.
- Heise, L. Lori, (2011), *What Works to Prevent Partner Violence: An Evidence Overview*, Strive Research Consortium, Tackling the Structural Drivers of HIV. [Erişim: <http://strive.lshtm.ac.uk/>]. Bağlantı tarihi 18.04.2014.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2009) Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Karal, D, Aydemir, E. (2012), Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, Usak Yayınları, Ankara.
- Kocacık, F. (2001), “Şiddet Olgusu Üzerine”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2:1-7.
- Kocacık, F., Dogan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. *Croatian medical journal*, 47(5), 742-749.
- KSGM (2008). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (iç), Ankara: KSGM.
- KSGM. (2009) Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/mce/eski_site/tdvaw/doc/Ana_Rapor_Mizan_1.pdf bağlantı tarihi 15.04.2014.
- Kwagala, B., Wandera, O, S., Ndugga, P., Kabagenyi, A. (2013). Empowerment, partner’s behaviours and intimate partner physical violence among married women in Uganda, *BMC Public Health*, 13:1112.
- Romans, S., Forte, T., Cohen, M. M., Du Mont, J., & Hyman, I. (2007). Who is most at risk for intimate partner violence? A Canadian population-based study. *Journal of interpersonal violence*, 22(12), 1495-1514.
- Schinkel, Willem, (2010), *Aspects of Violence: Critical Theory*, Palgrave Macmillan, New York.
- Sevil, Ü, Yanikkerem, E. (2006), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, İzmir Güven Kitap Evi.
- Shively, K. (2011). When domestic violence is not “intimate partner violence”: Cases from Turkey and elsewhere. *Practicing Anthropology*, 33(3), 13-16.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (1999). Extent, nature, and consequences of intimate partner violence: Findings from the national violence against women survey. Washington, DC: National Institute of Justice/Centers for Disease Control and Prevention
- Tokuç, B, Ekuclu, G, Avcıoğlu, S., (2010). Domestic Violence against married women in Edirne. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(5), 832-847.
- UN General Assembly, (2006), In-depth study on all forms of violence against women: Report of the Secretary-General, Advancement of women: advancement of women, Sixty-first session Item 60 (a) of the preliminary list, A/61/122/Add.1.

UNWomen, (2012), Prevention of violence against women and girls, In cooperation with ESCAP, UNDP, UNFPA, UNICEF, Expert Group Meeting Prevention of violence against women and girls, (Background paper prepared by: Lara Fergus), Bangkok, Thailand 17-20 September 2012, EGM/PVAWG/2012/BP.1, Australia.

UNWomen, (2013), *Ending Violence against Women and Girls Programming Essentials*, the United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. [Erişim: endvawnow.org] [Erişim tarihi: 15.04.2014]

Ünsal, A. (1996), “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”, *Şiddet, Cogito*, Sayı: 6-7, s.29-36.

WHO, (2010), Injuries and Violence: the Facts, WHO Library Cataloguing-in-Publication Data, Printed in France by Natura Print. [Erişim: www.who.int/violence_injury_prevention/en/] [Erişim Tarihi: 02.04.2014]

[Extended English Abstract](#)

Violence against women is a multi-dimensional social issue. It is a complex phenomenon and is generally studied at micro level, which includes individual factors such as socio-demographic features of perpetrators or victims of violence. Nevertheless the patriarchal social structure and its value system, which forces women to live as the oppressed gender in society, are the most important characteristics of today's society, which constantly generalize, reproduce and legitimize violence against women. Thus, the violence against women should be analyzed and evaluated with a wider perspective including macro processes of social construction and social value systems and patterns. Analysis of the aspects of violence against women and the features of socio-cultural and socio-cognitive structures in which the violence is experienced are not only important for understanding of the phenomenon of violence against women, but also for determining the precautions that should be taken to prevent violence against women and to decrease the risk factors in society. In this sense, the studies about the violence against women should be conducted at both micro and macro levels.

This study, firstly, conceptualizes the phenomenon of violence against women discussing general concept of violence by referring to the studies in the field of violence against women. On the other hand, it shows how different explanations of violence against women can be made because of its multi-dimensional structure. In this respect, different antinomies on the conceptualization of the violence are discussed.

Another core problem of this study is the difference between the concept of violence against women and the concept of gender-based violence. These concepts, which are generally considered to be equivalent, in fact, refer to two different contents. While the first is victims of violence, the second is the extent of violence. Violence against women refers to the violence experienced by women only, on the other hand, gender-based violence also encompasses the violence against men that is experienced in existing patriarchal culture. Thus, gender-based violence has a larger expansion and contains all the types of violence against women and men.

On the other hand, this study examines the types of violence experienced by women in their lifespan as the longitudinal analysis of distinctive features of violence in relation to the newly emerging patterns of violence, their prevalence and internalization in socio-cognitive structure. In this perspective, it evaluates the types of violence against women, including also prenatal sex discrimination, in different lifetime periods such as infancy, childhood, adolescence, adulthood

and senescence etc. The studies on violence against women show that developing specific policies for the struggle against violence experienced by women require this type of analyses.

The study aims to examine the phenomenon of violence against women through intimate partner violence. The studies on violence against women in Turkey have generally examined domestic violence perpetrated by husbands against married women and have discussed about its results. Intimate partner violence as distinct from domestic violence includes not only violence experienced by married women but also violence experienced by single and divorced women. So that both husbands and other intimate partners in women's private lives such as boyfriends, ex-boyfriends, or ex-husbands etc., becomes the perpetrators of violence against women. In this context, it can be seen that a perspective based on intimate partner violence has a more comprehensive ground for the studies on violence against women. Therefore, the concept of intimate partner violence offers a greater potential for revealing contextual background of violence against women, than the concept of domestic violence. In this study, intimate partner violence is examined within the frame of reference of ecological model, namely both micro and macro social contexts are taken into account.

This study examines intimate partner violence with 400 voluntary female participants who applied to community centers in the city center of Canakkale. These women have never reported intimate partner violence before. The study measures the perpetration level of the intimate partner violence through physical, economic, verbal-psychological and sexual violence types.

This study uses a logistic regression model in order to determine the socio-economic and socio-cognitive parameters that affect the risk factors of intimate partner violence. As a result of the regression analysis, several significant risk factors have been determined in relation to intimate partner violence, which are as follows: woman's education level below high school (OR= 2,80 95% CI: 0,151-0,851), being subject to violence perpetrated by a close relative (OR= 1,29 95% CI: 0,030-0,195), intervention to the dressing style (OR= 3,59 95% CI: 0,116-0,662), humiliation of womanhood (OR= 6,28 95% CI: 0,058-0,439), and humiliating or criticizing a person's sexuality (OR= 10,20 95% CI: 0,012-0,830).